

[Arne Bjerregaard.]

og derfor er vi ikke utilbøjelige til at sige, at vi vil være med til at se på, om det vil være fornuftigt at få en bedre vedligeholdelse af vores opvarmingsmidler, sådan at de i al fald er i en stand, som gør, at man får udnyttet energien på bedst mulig måde.

Nu ved jeg ikke, hvordan man skal gøre det i de almindelige parcelhuse osv., for jeg tror jo nok, at det er dér, spildet af energi er størst. Når jeg har kigget på de forskellige varmemestre rundt omkring i boligkomplekser og offentlige bygninger, så synes jeg, at de egentlig har været ganske dygtige til at få det til at fungere ordentligt, men jeg tør da godt sige, at når jeg ser på mit eget fyr og ser røgen stige op af skorstenen, så må jeg notere, at det vist ikke er så godt, dér er i al fald energispild. Så må man igen vurdere, om det nu kan betale sig at forandre dette, eller om vi skal tage energispildet dér. Jeg tror også, der er noget dér, man må tage op til overvejelse. Hvorledes får vi i det hele taget en bedre udnyttelse af den energi, som vi må betale i dyre domme? På dette område er vi helt positive over for at behandle dette forslag i udvalget.

Med hensyn til råstoffer kan jeg kun henvise til, hvad jeg sagde om det foregående forslag.

Hjortlund Christensen (DR):

Til § 1, nr. 1 og 2, der giver ministeren bemyndigelse til at kræve specielt uddannede varmemestre og andre kontrolforanstaltninger og direktiver, er vi meget betænkelige, for byggeadministrationen i kommunerne har besvær nok med at leve op til de krav om kontrol, som landsbyggeloven i øvrigt stiller.

Hvis denne lov udbygges, som bemyndigelsen giver hjemmel til, tror jeg, at de energibesparelser, der opnås, opsluges af kontrolmyndighedernes energiforbrug. Energi- og ressourceforbrug er jo ikke blot olie og benzin. Nu er hr. Gert Petersen ikke til stede, men jeg vil da gerne bede hr. Gert Petersen lægge mærke til dette. Vi skulle jo gerne komme i den situation, at arbejdskraft ikke var noget, man sådan betragtede som nulenergi. Der skal energi til at kontrollere, og der skal energi til så mange ting, men olie og benzin er jo ikke det eneste, der har betydning i denne henseende.

Derfor kan vi fra retsforbundets side ikke deltage i lovforslagets vedtagelse.

Boligministeren (Ove Hove):

Jeg skal takke for den fortrinsvis velvillige modtagelse af dette lovforslag. En række af de betragtninger, der er gjort gældende her, er mest egnede til en mere teknisk gennemgang under det udvalgsarbejde, der skal følge efter, og jeg skal derfor ikke forlænge behandlingen med mange bemærkninger, men ønsker dog lige at gøre to.

Den ene er til spørgsmålet om varmemestre. Jeg er da enig i de betragtninger, der er gjort af et par af ordførerne om, at varmemestrene gør deres arbejde særdeles godt. Spørgsmålet er bare, om de gør det på grundlag af den nye viden, som bl. a. energikrisen har bragt frem i de seneste år. Det er denne nye viden, som man samfundsmæssigt set må være interesseret i at få udnyttet over en bred front, og det er en del af baggrunden for at foreslå en obligatorisk varmemesteruddannelse, men det kan vi jo drøfte i udvalget.

Den anden bemærkning er til spørgsmålet om – som man har udtrykt det – at udstede en blankocheck til mig, når det gælder råstofressourcerne og vurderingen af deres anvendelse. Jeg vil lige gøre opmærksom på, at denne bestemmelse jo sigter på, at man skal følge udviklingen i de kommende år og prøve på at lave justeringer i byggeriet, der er i overensstemmelse med, hvad man måtte finde ud af, efterhånden som udviklingen går frem. Så selv om heller ikke jeg er tilhænger af blankochecks i andre sammenhænge, tror jeg nok, det vil være en rimelig disposition her, men også det kan vi jo drøfte i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udvalget om fysisk planlægning. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af arveloven [af Jens Møller m. fl.].
(Lovforslag nr. L 2. Fremsat 2/3 77).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Justitsministeren (Orla Møller):

Kristeligt folkeparti har fremsat forslag om ændring af arveloven, hvorefter der skabes en pligt for justitsministeren til at afstå arv, der ellers ville tilfalde statskassen, til afdødes eventuelle stedbørn. Eller sagt på en anden måde: kristeligt folkeparti ønsker skabt en legal arveret for stedbørn i tilfælde, hvor arveladeren dør uden at efterlade sig arvinger ifølge loven eller ifølge testamente.

Det har igennem meget lang tid været et fast princip i arvelovgivningen, at arveret efter loven er forbeholdt slægtningene og ægtefællen; ønsker arveladeren at begunstige andre, må han oprette testamente. Baggrunden for dette princip er, at man i disse tilfælde generelt kan gå ud fra, at der består et så nært forhold mellem arveladeren og arvingerne, at arveladeren typisk ønsker denne fordeling af arven. Ved arveloven af 1963 videreførtes dette princip, således at kun den nærmeste slægt og ægtefællen, men f. eks. ikke fætre og kusiner, arver efter loven.

Jeg forstår forslaget sådan, at forslagsstillerne i og for sig er enige i, at arveret efter loven forudsætter en naturlig tilknytning mellem afdøde og arvingen, og at man ikke uden videre ønsker at tillægge stedbørn arveret efter loven.

Forslaget indebærer imidlertid et afgørende brud på dette princip, idet stedbørn så at sige ad bagvejen tillægges en legal arveret, uanset om der foreligger en nær tilknytning til afdøde, og uanset om arven kan siges at stamme fra arvingens biologiske slægt. I en række tilfælde foreligger der sjældent en sådan tilknytning, f. eks. hvis det nye ægteskab er indgået så sent, at barnet ikke er opvokset i det nye hjem. Man vil næppe i disse tilfælde generelt kunne sige, at det vil være i overensstemmelse med arveladerens ønske, at stedbarnet arver; hvis arvelader ønsker dette, kan han oprette testamente. Jeg kan derfor ikke gå ind for forslaget.

Ved at læse bemærkningerne til lovforslaget kan man få det indtryk, at forslagsstillerne går ud fra, at stedbørn slet ikke får nogen arv. Det er imidlertid ikke tilfældet: et stedbarn vil altid arve sine biologiske forældre. Skal arven deles mellem børnene og den afdødes nye ægtefælle, får børnene $\frac{2}{3}$ og ægtefællen $\frac{1}{3}$, medmindre der er oprettet testamente. Hertil kommer, at børnene jo også arver den anden af deres biologiske forældre. Forslaget vil altså betyde, at

børn nu ikke blot skal arve deres biologiske forældre, men også efter loven skal kunne arve deres fars og mors eventuelle nye ægtefæller.

Som det er anført i bemærkningerne til lovforslaget, er der allerede efter den gældende arvelov adgang for justitsministeren til i visse tilfælde at afstå arv, der ellers ville tilfalde staten, til stedbørn. Efter § 71, stk. 2, kan justitsministeren nemlig bestemme, at der ikke skal rejses indsigelse mod et testamente, der ville kunne anfægtes efter de herom gældende regler, men må antages at være udtryk for afdødes sidste vilje. Justitsministeren kan endvidere under særlige omstændigheder afstå arven til afdødes slægtninge eller til andre, der har stået ham nær, navnlig når han ikke har kunnet oprette testamente eller formuen hidrører fra en fælles slægtning.

Det har ikke været tanken med denne bestemmelse generelt at give arveret for visse persongrupper, som ikke er nævnt i arvelovens bestemmelser om dem, der normalt bør have arveret. Justitsministeren kan derimod under særlige omstændigheder afstå arven. I stedbarnssituationen følger justitsministeriet den praksis, at det er en forudsætning for at afstå arv til et stedbarn, at forholdet mellem afdøde og stedbarnet har haft en særlig nær og langvarig karakter. Der lægges herved navnlig vægt på, om stedbarnet er opvokset hos stedfaderen eller stedmoderen, således at der foreligger et forhold, der svarer til eller nærmer sig et sædvanligt forældre-barn-forhold. Ved den nærmere bedømmelse må det således navnlig tages i betragtning, om stedbarnsforholdet er etableret, mens stedbarnet endnu var barn.

Jeg skal nøjes med på baggrund af disse bemærkninger endnu en gang at sige, at jeg ikke kan gå ind for det foreliggende lovforslag.

Mette Groes (S):

Jeg skal nøjes med at henvise til ministerens bemærkninger og oplyse, at den socialdemokratiske gruppe ikke kan gå ind for lovforslaget.

Voigt (FP):

Vi synes, det er et interessant forslag, der her foreligger fra kristeligt folkeparti. Der kan altid være behov for at tage en lov, der snart er 15 år gammel, op til revision, og umiddelbart forekommer de gældende bestemmelser om arveforholdene imellem stedforældre og stedbørn urimelige. Jeg synes nok, den ændring, kriste-

[Voigt.]

ligt folkeparti har foreslået af § 71, at rimelig, for bestemmelsen om, at staten kan frasige sig arveretten, giver jeg ærlig talt ikke ret meget for. Jeg synes, det lyder fornuftigt, som man her foreslår det, at det pålægges staten. Vi vil se, hvad udvalgsarbejdet bringer, men umiddelbart kan jeg sige, at vi er positivt indstillet over for lovforslaget.

Mette Madsen (V):

Dette lovforslag fra kristeligt folkeparti om stedbørns arveret kan ved første øjekast synes varmt og familievenligt, men ved nærmere eftertanke må jeg sige, at sympatien blegner noget. Der er i bemærkningerne mange ord om stedbørns ringe arvemæssige stilling, om uretfærdighed og om hul i loven, men for hvert argument rinder der læseren et andet i tankerne.

Der står f. eks., at selv om formuen formelt kommer til at tilhøre stedmoderen:

»... er det jo nemlig i *realiteten fædrenerv*, som staten her inddrager.«

Dertil må jeg sige, at det kunne da også være arveladerens egne, medbragte penge.

Senere står der, at:

»... praksis ikke er i overensstemmelse med lovgiverens hensigt...«

Ja men hensigten er givetvis her at beskytte arveladerens dispositionsret, som venstre vil være meget betænkelig ved at fjerne.

Endvidere opstilles et eksempel. Det vil jeg også gerne gøre, og jeg beder forslagsstillerne følge med i bemærkningerne.

En uformuende mand (M) indgår for første gang ægteskab. I ægteskabet er der en søn, der er bosat i Australien, samt en datter. Senere dør Ms hustru. Derpå indgår M sit andet ægteskab med en meget velhavende dame, og efter nogle års ægteskab dør så M. Sønnen er stadig i Australien, har aldrig set sin stedmoder, datteren har været stærkt imod faderens andet ægteskab og har ved enhver lejlighed været meget ubehagelig over for stedmoderen.

Mener kristeligt folkeparti virkelig, at denne hustru nr. to så skulle være tvunget til at efterlade sin formue til stedbørnene?

Man kunne også forestille sig, at den pågældende dame to gange havde været gift med en mand med børn og så havde to hold stedbørn. Hun kunne måske have arvet noget efter den ene ægtefælle og intet efter den anden. Hvordan vil man så stille disse to hold stedbørn indbyrdes?

Sådan kan der opstilles mange eksempler; der findes andre familie billeder end det, forslagsstillerne fremmaner.

I bemærkningerne drager forslagsstillerne endvidere følgende sammenligning med arveafgiftsreglerne:

»Det stemmer dårligt med denne afgiftsmæssige ligestilling, der må tages som et udtryk for, at lovgiveren har betragtet stedbørn som havende et lige så nært forhold til en arvelader som dennes egne børn og adoptivbørn...«

Dertil vil jeg sige, at det da klart har været lovgivers hensigt, at hvis forholdet mellem arvelader og stedbørn har været så varmt og nært, at der er skrevet testamente til fordel for stedbørnene, skal disse afgiftsmæssigt ligestilles med børn og adoptivbørn. Der er ikke tale om nogen modsætning her.

Der tales meget om »hul i loven«, men er det nu så stort? For det første kan det lukkes med et testamente, hvis arveladeren ønsker det, og jeg vil i den forbindelse gøre opmærksom på, at man ikke kan se bort fra, at et manglende testamente netop kan være udtryk for, at arveladeren ikke har ønsket, at stedbørnene skulle have, hvad man efterlod sig. For det andet kan staten afstå arven, hvis det kan fremføres, at forholdet har været nært og varmt.

Jeg kunne have ønsket, at det af bemærkningerne var fremgået, om dette lovforslag var udsprunget af en lang række tilfælde, hvor staten havde nægtet at afstå arv, tilfælde, hvor der netop havde været et godt familieforhold. Det er jo noget, vi kan få opklaret i udvalget. Skulle det være tilfældet, er vi i venstre naturligvis indstillet på at drøfte, hvorledes dette kan rettes.

Annelise Gottfredsen (KF):

Det lovforslag, vi her har til behandling, har taget stilling til problemet stedbørn kontra staten. Der kan være meget rigtigt i, at den familiemæssige tilknytning, der kan være mellem længstlevende og førstafdødes særbørn, må tælle stærkere end statens krav, såfremt længstlevende afgår ved døden uden at have skrevet testamente og uden at efterlade arvinger efter loven.

Den fortrinsstilling, staten har til at overtage formuen efter førstafdøde, kan naturligvis ved testamente overføres til andre, og dette vil da også i mange tilfælde være sket i form af såkaldte gensidige testamente, hvor ægtefællerne

[Annelise Gottfredsen.]

tager stilling til, hvad der skal ske med arven efter længstlevendes død, hvis der ikke findes tvangsarvinger. Typisk vil dette ske, hvor der er særbørn i ægteskabet, men også i barnløse ægteskaber vil det være almindeligt at oprette sådanne gensidige testamenter, hvor længstlevende tillægges hele formuen efter førstafdøde, medens der samtidig er taget stilling til, hvorledes der skal forholdes med arven efter længstlevendes død.

Der er da heldigvis ofte en stærk tilknytning til stedbørn, og der vil som sagt ofte være oprettet testamente, men det ses da også, at ægtefællerne har forsømt dette, og det er således den situation, lovforslaget tager sigte på. Man har da også i praksis set tilfælde, hvor en undladelse af at anvende den i arvelovens § 71 hjemlede adgang for staten til at afstå arv har virket meget urimelig.

Vi kan derfor støtte kristeligt folkeparti i deres betragtninger og vil tilsige lovforslaget vor positive støtte. Det kunne måske endog være rimeligt at spørge, om ikke de betragtninger, der ligger til grund for lovforslaget, kunne føre til at udvide dette til også i visse tilfælde at omfatte stedbørn i konkurrence med længstlevendes udarvinger. Der kan meget vel tænkes at være en langt stærkere tilknytning til børn af førstafdøde end til udarvinger, såsom søskende og deres børn. Rent arveafgiftsmæssigt betragter man jo også disse udarvinger som ringere tilknyttet arvelader end stedbørn, der er tillagt arv ifølge testamente – en betragtning, der også er anført i bemærkningerne.

Vi kan således tilsige lovforslaget vor positive støtte i udvalget.

Bodil Liventhal (CD):

Da vort medlem af retsudvalget er forhindret i at være til stede, skal jeg på centrumdemokraternes vegne tilkendegive vor positive holdning til det foreliggende lovforslag under det kommende udvalgsarbejde.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Da arveloven vel ikke kan karakteriseres som det lettest gennemskuelige lovmateriale, der findes, må SF sige, at vi må igennem en opklaringsfase i udvalget omkring dette forslag.

Det kan synes umiddelbart rimeligt at ligestille børn, der er stedbørn, med børn, der har

begge forældre hos sig og derfor er livsarvinger, men det skal ikke skjules, at kristeligt folkepartis syn på arv adskiller sig principielt fra SFs. Vi har ikke noget imod, at man kan arve f. eks. møblelementer o. lign., men til gengæld har vi heller intet imod, at samfundet arver f. eks. virksomheder og formuer. Vi stiller os derfor skeptisk over for lovforslaget.

Tove Jørgensen (DKP):

Det hedder i lovforslaget, at kristeligt folkeparti ud fra sin familiemæssige grundholdning betragter det som væsentligt, at der værnes bedst muligt om familien også i arvemæssig henseende. Derfor kan man godt undre sig over, at forslagsstillerne ikke har været helt konsekvente i relation til arverettighederne. Hvorfor har man f. eks. ikke inddraget de papirløse ægteskaber? De er da også reelt eksisterende og reelt fungerende familier, og der kan da også i sådanne familier være tale om børn, der ikke lever sammen med begge deres biologiske forældre. Det kan heller ikke udelukkes, at der i sådanne familier kan bestå forhold mellem ikke-biologiske forældre og børn, der er fuldt ud så harmoniske som forholdet mellem børn og deres biologiske forældre. Men det er måske en problemstilling, der strider mod det kristelige folkepartis familiemæssige grundholdning, selv om det i praksis ville være lige så relevant at få behandlet disse forhold.

Vi vil også gerne se på det foreliggende forslag i udvalget og undersøge, om de problemstillinger, der fremføres, forekommer i praksis. Det forekommer imidlertid, som om de pågældende personer er dækket ind ved arveret gennem testamente og gennem arvelovens § 71, stk. 2, hvorefter staten gennem justitsministeren kan afstå fra arv for at efterkomme en formodet vilje hos den afdøde eller i øvrigt fyldestgøre, hvad der for en almindelig betragtning må anses som stemmende med ret og billighed.

Vi synes heller ikke, at en administrativ praksis bør indebære en generel afståelse til stedbørn, men at det netop er et problem, der må tages individuelt stilling til. Det samme må vel for øvrigt gælde børns rettigheder i papirløse ægteskaber.

Vi er som sagt villige til at se på sagen i udvalget for at få undersøgt den problemstilling, der er tale om, men på nuværende tidspunkt må vi forholde os særdeles skeptisk over for lovforslagets indhold.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg vil benytte lejligheden til at rette en enkelt fejltagelse hos en af de tidligere ordførere, der mente, at der her er tale om en, jeg tror, der blev brugt udtrykket 15 år gammel lov. Det er det ikke. Loven blev ganske vist vedtaget i 1963, men blev rettet i 1966, 1969 og 1974, og nu er der altså igen forslag om at rette den.

Kristeligt folkeparti siger i bemærkningerne, at der meget vel mellem stedbørn og forældre kan bestå et forhold, der er fuldt ud så harmonisk som forholdet mellem børn og biologiske forældre. Jeg må sige, at i sådanne tilfælde er det da klart, at stedbørn bør arve. Det kunne så føre til, at jeg stillede mig velvilligt til dette lovforslag. Men da justitsministeren lige før forklarede, at staten i sådanne tilfælde normalt vil vige, vil jeg indskrænke mig til at sige, at jeg i udvalget meget gerne ser på, om de gældende regler kan formuleres bedre, men at jeg på forhånd ikke kan se, at det kan gøres, fordi der som beskrevet af andre ordførere er oplagte tilfælde, hvor stedbørn ikke bør arve på lige fod med biologiske børn. Som sagt ser jeg gerne på, om vi kan præcisere det endnu bedre i udvalget.

Mølgaard (DR):

Arvelovgivningingen er et område, hvor ret og uret, rimelighed og urimelighed kan være svært at adskille, når der ikke foreligger et specielt testamente. Hvad var mon afdødes mening med ikke at skrive testamente? Var der mon nogen? Når der ikke er skrevet testamente, var det så en viljestilkendegivelse, eller var det en undlædsessynd?

I retsforbundets gruppe var vi umiddelbart positivt stemt over for dette lovforslag med baggrund i forslagsstillernes anførelse af, at man mente, der i den bestående lovgivning decideret var tale om et hul, som gav urimeligheder. Vi er dog ikke fuldstændig overbevist om, at det, som dette lovforslag vil indebære, nemlig en automatik i alle tilfælde, ikke skaber nye urimeligheder. Er der noget, der ligner familietilknytning, et egentligt plejebarn-plejeforældreforhold, i de tilfælde, man her tilsigter dækket ind med loven, eller er der i realiteten blot tale om et ganske almindeligt forhold mellem mennesker, der ikke har nogen nærmere tilknytning til hinanden? Det er jo det, der er afgørende for vurderingen i hvert enkelt tilfælde, og her synes jeg nok, at påstandene står lidt

skarpt over for hinanden. Forslagsstillerne har nævnt eksempler på, at det går galt med den administration, som justitsministeriet udøver, når man administrerer den bestående lovgivning, hvor man netop tilsigter at tage hensyn til, om et sådant forhold består eller ej, medens justitsministeren bestemt afviser, at der sker urimeligheder her. Justitsministerens bemærkninger gør, at vi alt i alt må sige, at vi har en vis portion skepsis over for dette lovforslag og må afvente den dokumentation, som forhåbentlig lægges på bordet under behandlingen i retsudvalget.

Wilhelm (VS):

Arveret er jo ikke det i denne verden, som VS omfatter med den allerstørste sympati, og en udvidelse af en lovfæstet arveret har altså heller ikke på forhånd vores største sympati. På den anden side er det klart, at hvis der findes oplagte urimeligheder og forskelsbehandlinger i det bestående system, bør de rettes. Det er nok det, kristeligt folkeparti forsøger på med dette lovforslag.

Vi mener ikke, at det er så simpelt som så. Det meget veldokumenterede og grundige indlæg, som venstres ordfører havde her, synes jeg viser nogle af de problemer, der findes, og jeg er enig i den konklusion, der blev draget, nemlig at kristeligt folkeparti har set alt dette ud fra et fantastisk fantasiløst – om man kan sige så – familiebillede og en mangel på fornemmelse af, hvor nuancerede disse forhold ofte er.

Jeg må tilstå, at jeg ikke er helt klar over, om den gældende arveret – jeg har prøvet at kigge efter, men kunne ikke umiddelbart finde det – indeholder den forskelsbehandling, som fru Tove Jørgensen var inde på, og som var en af grundene til, at jeg kiggede efter. Under udvalgsbehandlingen vil vi prøve at finde ud af, om man i forvejen – og stadig væk efter kristeligt folkepartis forslag – har en sådan forskelsbehandling af det, som i kristeligt folkepartis sprogbrug nok ville blive kaldt de »uægte børn«. Hvis det er tilfældet, som fru Tove Jørgensen altså gik ud fra, men som jeg ikke er helt sikker på, finder jeg også, at den slags urimeligheder er nok så graverende som den her omhandlede, hvor der jo er dispensationsmulighed. Vi går altså ikke til udvalgsbehandling af dette lovforslag med den allerstørste forhåndssympati.

For også at sige noget venligt vil jeg dog

[Wilhelm.]

sige, at jeg altid læser kristeligt folkepartis forslag med stor interesse. Det er meget lidt af det læsestof, vi får herinde, som er morsomt, men det synes jeg kristeligt folkepartis som regel er, især bemærkningerne til deres lovforslag. F. eks. sådan en – med forlov – guddommelig bemærkning som denne:

»Det kan være rimeligt nok, at en arveladers stedbørn . . . må vige for en stedfaders eller stedmoders blodsbeslægtede arvinger efter loven. Derimod forekommer det urimeligt, hvis de også må se sig fortrængt af staten.«

Eller den senere bemærkning om, at »det må erindres, at der meget vel mellem stedforældre og stedbørn kan bestå et forhold, der er fuldt ud så harmonisk som forholdet mellem børn og deres biologiske forældre«, som man altså på forhånd og pr. definition antager til hver en tid er harmonisk. Jeg synes altid, der er morsomme bemærkninger at finde i kristeligt folkepartis forslag, og jeg er næsten ked af, hvis det er ufrivillig komik.

Ordføreren for forslagsstillerne (*Jens Møller*) (KrF):

Jeg vil gerne sige tak til de mange ordførere, der har stillet sig positivt over for tankerne i lovforslaget. Når kristeligt folkeparti har fremsat dette forslag, er det først og fremmest, fordi vi synes, det er et elementært retfærdighedskrav, der hermed bliver tilgodeset, og dernæst også en beskyttelse af den svage part i disse sager mellem staten og den enkelte borger.

Det typiske tilfælde her er det, der opstår, når en person mister f. eks. sin far og moderen indgår et nyt ægteskab, hvorefter hun dør. Når stedfaderen så senere dør, kan vedkommende ikke arve noget af det, der er. Hvis der ikke er livsarvinger, går arven til staten, og det gælder, uanset om den arvemasse, der er tilbage, i sin helhed eller delvis stammer fra vedkommendes biologiske forældre. Det er en åbenbar urimelighed, og det er den, vi ønsker at sætte en stopper for.

Det er ikke sådan, at vi vil tage noget fra nogen andre arvinger – niecer og nevøer går stadig væk foran ifølge dette forslag – det angår kun forholdet til staten og den alene.

Nu siger man, at staten kan give afkald på arven. Ja, det er jo rigtigt, men praksis viser, så vidt det har kunnet lade sig gøre for os at få det oplyst, at det sker overordentlig sjældent,

og i nogle af de tilfælde, vi har gennemgået, synes vi, det har været ganske klart, at det, der har været afgørende for staten, har været det fiskale hensyn og ikke de menneskelige hensyn.

Man kan oprette testamente; ja vel, men det sker sjældent, og det er i de tilfælde, hvor det ikke sker, at vi har problemerne. Når det ikke sker, skyldes det ganske enkelt, at mennesker ikke er klar over, at det er nødvendigt. I de tilfælde, hvor der er et nært tilhørsforhold til stedbarnet, vil mennesker mange gange uden videre gå ud fra, at dette arver i hvert fald før staten, og så får de ikke oprettet noget testamente. Hvis folk vidste, at pengene ville gå til staten, mon så ikke de fleste ville oprette et testamente? Det er ikke mit indtryk, at folk herhjemme er så vilde efter at lade deres penge gå til staten; det har man i hvert fald ikke indtryk af, når det drejer sig om skatter o. lign. Hvis det ikke var meningen, at stedbarnet skulle have pengene, mon så ikke vedkommende ville have lavet et testamente, hvor pengene var gået til noget andet, f. eks. til Kræftens Bekæmpelse, Dyrenes Beskyttelse, eller hvilke emner man nu interesserer sig for?

Jeg tror, vi må sige, at i de tilfælde, hvor der ikke er et testamente, og hvor pengene går til staten, foreligger der i langt de fleste tilfælde ganske enkelt en misforståelse, fordi folk troede, at deres stedbørn skulle arve pengene, når der ikke var andre til det.

Kristeligt folkepartis forslag er særdeles moderat: vi tager ikke nogen rettigheder fra nogen naturlig arvelader eller fra andre arvinger, spørgsmålet er kun, om statskassen skal gå foran disse stedbørn eller ej. Det er ikke noget, der vil betyde ret meget for statskassen, for det er ret få tilfælde, det drejer sig om, men det er sandelig noget, der er vigtigt for de mennesker, der kommer i klemme her.

Jeg mener, det må være helt rimeligt, at der gøres noget her, det må være så åbenbart, at det beror på en forglemmelse i loven, et hul i loven, eller hvad man nu vil kalde det, at man ikke har taget dette hensyn.

Der er naturligvis partier, der er imod arveret i det hele taget, men de partier, der går ind for den private arveret, må dog også kunne indse det fornuftige i den her foreslåede ændring.

Selvfølgelig er der problemer i det. Der er her fra denne talerstol nævnt eksempler på, hvordan der kan opstå urimeligheder osv. Det

[Jens Møller.]

er jo et afgrænsningsspørgsmål, og det ser vi da gerne på i udvalget. Vi er ikke af den slags, der siger, at alt skal være helt nøjagtigt, som vi har skrevet det; det vigtigste er, at vi kommer misbrugene til livs.

Fru Mette Madsen sagde f. eks., at man i visse tilfælde ville blive tvunget til at efterlade sin arv til stedbarnet. Nej, det er ikke rigtigt. For det første kan der kun være tale om de tilfælde, hvor arven ellers ville gå til staten — er der livsarvinger, kommer der jo ingen problemer ind i det — og for det andet vil enhver jo ved et testamente kunne hindre, at pengene går til stedbarnet; ja, man vil endda kunne testamentere til staten, hvis der skulle være nogen, der kunne finde på det.

Justitsministeren (Orla Møller):

Efter den sidste i formen noget stærke tale følger jeg det nødvendigt at komme med et par argumenter imod det, hr. Jens Møller for et øjeblik siden sagde. Der bliver sagt, at det drejer sig om et elementært beskyttelseskrav over for de svage. Det er ikke nok bare den ene gang efter den anden at forsøge at begrunde sin sag med at sige, at det sker af hensyn til de svage; det fordrer, at man kommer med dokumentation af, at der er svage, der er blevet skadet. Derfor er jeg nødt til at bede om dokumentation for rigtigheden af hr. Jens Møllers ord: praksis viser. Der er nemlig ikke her tale om en ganske enkel forglemmelse i forbindelse med arvelovens udformning, tværtimod viser § 71 ganske tydeligt, at man har villet tage de fornødne menneskelige hensyn. Må jeg sige det, så det ikke kan misforstås: på dette punkt bliver hr. Jens Møller og jeg i hvert fald aldrig uenige, for det er det, der skal ske, og det er også det, der sker.

Jeg er naturligvis indstillet på at lægge dokumentation på bordet under udvalgsarbejdet, men jeg har lyst til at gøre opmærksom på, at det ikke er så forfærdelig længe siden, at folketingets ombudsmand har afgjort en sag på dette område. Det fremgik med al tydelighed, at alle argumenter for og imod var blevet afvejet, og at ombudsmanden kunne give ministeriet ret i dets afgørelse af sagen.

Jeg tror, det er helt forkert at sige, at det er fiskale hensyn, der gør sig gældende. Det fremgår klart af forarbejderne til arveloven, at man har ønsket, at netop dette punkt skulle afgøres af justitsministeriet, for ikke at få et fiskalt

hensyn ind i billedet. Jeg tror også godt, jeg tør sige, at det bliver overordentlig vanskeligt, for ikke at sige totalt umuligt, at bevise, at justitsministeriets praksis i noget tilfælde udviser, at man har taget fiskale hensyn. Men der er jo i overvejselsen af disse sager så mange personlige forhold at tage hensyn til, at det siger sig selv, at man af og til render ind i vanskeligheder også for dem, som ikke fik det ud af det, som de ønskede.

Jeg vil gerne slutte med at sige, at det eksempel, fru Mette Madsen gav, efter min mening klart og tydeligt viste rigtigheden af hr. Mølgaards ord: indfører man en automatik, skaber man bare en lang række andre uretfærdigheder og urimeligheder. Derfor fordrer dette forslag i hvert fald en meget grundig teknisk gennemgang, og jeg er glad for, at adskillige af ordførerne her i dag netop ønskede en sådan. Det er vi parate til.

Mette Madsen (V):

Kun lige en replik i anledning af hr. Jens Møllers bemærkning til mig om at man jo altid kunne skrive testamente. Det ved jeg godt, jeg har selv stedbørn, og jeg har selv skrevet testamente. Men jeg sagde også, hr. Jens Møller, at et manglende testamente meget vel kunne være udtryk for, at man ikke havde ønsket, at stedbørnene skulle have noget; man har måske bare ønsket at spare pengene til at oprette testamentet.

Endvidere sagde hr. Jens Møller: vi går altid ind for at beskytte de svage. Ja men kan den svage ikke meget vel være en gammel stedmoder over for nogle meget stærke stedbørn, der presser på for at få de penge, der er?

Endelig vil jeg lige stille et spørgsmål, som nok smuttede for os i første omgang. Hvis man nu fastsætter, at stedbørn skal være arveberettigede, vil man så også drage den parallel til § 2 i arveloven, at ligesom tilfældet er mellem forældre og ægtebørn, skal stedmoderen også være arveberettiget, hvis et stedbarn dør uden at efterlade sig anden familie?

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til rets-

[Formanden.]

udvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op-hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af færdselslov [af Voigt m. fl.].

(Lovforslag nr. L 71. Fremsat 9/3 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Justitsministeren (Orla Møller):

Det er nu tredje gang inden for et år, at vi skal beskæftige os med knallerter hastighed og den nye standardtypegodkendelsesordning. Jeg skal derfor indskrænke mig til nogle korte bemærkninger.

Forslagsstillerne hæfter sig i bemærkningerne først og fremmest ved to ting: hastighedens betydning for ulykkernes omfang og frygten for, at vægtgrænsen vil føre til sikkerhedsmæssigt dårligere knallerter.

Hvad hastigheden angår, bliver der ikke tale om en forøgelse på 10 km i timen, men kun om nogle få kilometers forøgelse, idet selv lovlige knallerter i dag kører med hastigheder på mellem 30 og 40 km i timen. Samtidig har vi god grund til at håbe, at vi kan komme en væsentlig del af de ulovlige knallerter til livs. Nogle af disse kører i dag med hastigheder på langt over 40 km i timen.

Hvad angår vægtgrænsen, kan jeg oplyse, at vi for nylig har fået et talmateriale fra rigspolitechefens færdselspoliti, der viser, at knallerten i 61 pct. af de sager om ulovlig hastighedsforøgelse af knallerter, som færdselspolitiet har haft i to kvartaler af 1975 og to kvartaler af 1976, havde en egenvægt på over 60 kg. Til sammenligning kan nævnes, at Rådet for Trafiksikkerhedsforskning ved tællinger i september 1976 forskellige steder i København har konstateret, at knallerter på over 60 kg kun udgjorde gennemsnitligt 11,1 pct. af knallerttrafikken.

Vi har således fået bekræftet, at det hovedsagelig er de store knallerter, der bliver gjort ulovlige.

Jeg er ikke enig i, at vægtgrænsen kan bervirke mindre sikre knallerter. Samtidig med vægtgrænsen indfører vi jo en godkendelsesordning for hele knallerten. Erfaringerne med behandlingen af standardtypegodkendelsesan-

søgninger har allerede vist os, at nye knallerter er behæftet med mange fejl, både af sikkerhedsmæssig betydning og af betydning for begrænsning af hastigheden. Disse fejl ville ikke være blevet konstateret efter de gældende regler. Erfaringerne siden sidst har altså underbygget vor tiltro til, at standardtypegodkendelsesordningen og den heri indeholdte vægtgrænse vil få betydning.

Jeg må beklage, at det ikke i dag har været gør ligt også i denne debat at få drøftet et forslag om obligatorisk undervisning af de unge knallertkørere, men jeg kan oplyse, at det er min hensigt så snart som overhovedet muligt at fremsætte forslag derom, således at det forhåbentlig kan indgå i debatten om dette lovforslag i retsudvalget.

Jeg anser det for at være af overordentlig stor betydning for færdselssikkerheden og for sikkerheden i det hele taget, at et sådant forslag bliver gennemført, og det vil altså blive fremsat i den allernærmeste fremtid.

Jimmy Stahr (S):

Da vor ordfører i denne sag er forhindret i at være til stede, skal jeg på hans vegne med det samme fastslå, at socialdemokratiet ikke kan gå ind for det foreliggende lovforslag. Sagen blev meget grundigt behandlet sidste år, og vi mener heller ikke, at der siden dengang er fremkommet ting, der kan ændre vores indstilling til loven.

Det er indlysende, at denne sag indeholder mange følelsesmæssige aspekter – måske flere, end vi er vant til ved lovgiverarbejdet her i salen – og selv om jeg kun har arbejdet kort med sagen, er også jeg selvfølgelig blevet følelsesmæssigt engageret, og jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg i begyndelsen var meget vaklende. Jeg har så fået lejlighed til at grave mig ned i det forarbejde, der er blevet gjort af justitsministeren, politiet, teknikerne og det tidligere retsudvalg, ligesom jeg er blevet gjort bekendt med senere rapporter i sagen. Tilsammen har disse ting overbevist mig om, at den beslutning, det tidligere folketing traf, var rigtig.

På den anden side har dette ikke gjort mig skræmsikker eller arrogant i min holdning til spørgsmålet om 40 km i timen. Der er vel i virkeligheden ingen, ej heller teknikerne, der nøjagtigt kan pege på en bestemt hastighedsgrænse og sige, at denne eller hin er den eneste rigtige, for i sidste instans er en sådan bedømmelse hævet over tekniske beregninger og hvi-